

Наставно-научном већу Филозофског факултета
Универзитет у Београду

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ
ЗА ОЦЕНУ ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР КАНДИДАТА
ДР АЛЕКСАНДРА ПАВЛОВИЋА У ЗВАЊЕ ВИШИ НАУЧНИ
САРАДНИК**

У складу са „Правилником о стицању истраживачких и научних звања“ („Службени гласник Републике Србије“, бр. 159 од 30. децембра 2020. године, у даљем тексту: „Правилник“), на седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду, одржаној 3. новембра 2022. године, донета је одлука о покретању поступка за избор научног сарадника др Александра Павловића, запосленог у Институту за српску културу из Приштине, са привременим седиштем у Лепосавићу, у звање виши научни сарадник. Том приликом, на предлог Наставно-научног већа Одељења за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду од 20. октобра 2022. године, а на основу захтева др Александра Павловића за спровођење поступка за избор у звање виши научни сарадник поднетог Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду 27. септембра 2022. године, именована је Комисија за оцену испуњености услова за избор кандидата (у даљем тексту: „Комисија“), у саставу: проф. др Весна Вучинић Нешковић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду (председник), др Александра Павићевић, научни саветник у Етнографском институту САНУ (члан), и проф. др Саша Недељковић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду (члан).

Комисија, у наведеном саставу, Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду подноси следећи извештај:

I БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Александар Павловић је рођен у Београду 6. септембра 1973. године. Ту је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је, магистрирао и докторирао на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Докторску дисертацију под насловом *Свакодневни живот становника северне Косовске Митровице* одбранио је 14. јула 2016. године пред комисијом коју су чинили: проф. др Милан Ристовић (председник), др Младена Прелић, виши научни сарадник (члан), проф. др Саша Недељковић (члан), проф. др Весна Вучинић Нешковић (ментор).

Од 2004. до 2015. године Александар Павловић је радио као наставник етнологије на Одсеку за српско традиционално певање и свирање у Музичкој школи „Мокрањец“ у Београду. Од 2006. године запослен је у Институту за српску културу из Приштине, са привременим седиштем у Лепосавићу, и то

најпре као истраживач-приправник, а затим као истраживач-сарадник. Дана 28. марта 2018. године изабран је у звање научни сарадник. На пројекту Института *Духовне појаве и стваралаштво српског народа на Косову и Метохији од XV до XX века* (ев. број 148020) Александар Павловић је био ангажован од 2006. до 2010. године, док је од 2010. до 2020. године учествовао у реализацији пројекта *Духовна и материјална култура Косова и Метохије* (ев. број 178028). У оквиру научноистраживачког рада своје матичне куће Александар Павловић је 2020. године наставио да спроводи истраживања започета у пројектном циклусу од 2010. до 2020. године. До 2022. године руководи и ради на пројектним задацима: 1) *Положај и свакодневица Срба у Косовској Митровици у контексту друштвено-политичких процеса на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године до данас*; 2) *Нематеријално културно наслеђе Срба на Косову и Метохији: карактеристике и значај за очување идентитета и континуитета српског становништва у локалним срединама*. Резултати ангажмана на поменути пројектима и задацима представљају неколико десетина научних радова и две монографије: *Свакодневни живот колониста на Косову и Метохији 1918-1941. године* (2011) и *Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици* (2021).

У периоду 2016-2019. године Александар Павловић се налазио на месту координатора за Косово и Метохију при Центру за нематеријално културно наслеђе Републике Србије, где је радио на истраживању елемената нематеријалног културног наслеђа Срба на Косову и Метохији, њиховом документовању и номиновању за упис у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Републике Србије. Александар Павловић је учесник више домаћих и међународних научних скупова и конференција. Члан је редакције часописа *Баштина* (од 2018. године) и рецензент у истом часопису.

II БИБЛИОГРАФИЈА ДР АЛЕКСАНДРА ПАВЛОВИЋА

Библиографија радова Александра Павловића разврстана је по категоријама у периоду од одлуке о предлогу за стицање звања научни сарадник до одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду о усвајању предлога за састав Комисије за оцену испуњености услова за избор у звање виши научни сарадник и покретању поступка за избор у наведено звање.

M14 (рад у тематском зборнику међународног значаја – укупно 15 бодова)

1. Александар Павловић, „Специфичност Беле виле као елемента нематеријалног културног наслеђа Срба у Великој Хочи“, Међународни тематски зборник *Хронотоп Косова и Метохије у науци и уметности*, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2018, 561-586, ISBN 978-86-89025-35-4, УДК 398.332.12(=163.41)(497.115)"2016/2017" 394.2(=163.41)(497.115), COBISS.SR-ID 264527372.
2. Александар Павловић, „Елементи родне стереотипизације у покладном ритуалу ‚Женидба Краљевића Марка‘ у Сиринићкој жупи“, *Стереотипът в славянските езици, литератури и култури*, Сборник с

доклади от Четиринадесетите меѓународни славистични четения
София, 26–28 април 2018 г., Том II, Универзитетско издателство „Св.
Климент Охридски“, София, 2019, 388-396, ISBN 978-954-07-4893-1,
COBISS.SR-ID 35731465.

3. Александар Павловић, „Покладна свадба у Штрпцу: Разговор са
Краљевићем Марком“, Тематски зборник радова са Меѓународног
научног скупа *Савремена српска фолклористика II*, Удружење
фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“,
Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар
„Вук Караџић“, Београд – Лозница – Тршић, 2022, 219-240, ISBN 978-86-
7301-178-3, УДК 398.332.47:392.5:[303.621.32(497.115
Ѕтрпце)]”2018/2021”, COBISS.SR-ID 72923657.

M23 (рад у меѓународном часопису – укупно 4 бода)

4. Александар Павловић, „Прослава Ђурена у Призренској Гори – прилог
истраживању“, *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета
у Приштини*, бр. LI (02), Филозофски факултет Универзитета у
Приштини, Косовска Митровица, 2021, 159-189, ISSN 0354-3293, УДК
398.332(=163)(497.115), DOI: <https://doi.org/10.5937/ZRFFP51-33666>,
COBISS.SR-ID 45196809.

M24 (рад у националном часопису меѓународног значаја – укупно 20 бодова)

5. Александар Павловић, „Елементи просторне симболике Срба у
Косовској Митровици“, *Етноантрополошки проблеми*, год. 12, св. 4 (н.
с.), Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета
Универзитета у Београду, Београд, 2017, 1233-1257, ISSN 0353-1589,
УДК 911.375.5/.6(=163.41)(497.115) 316.7(=163.41)(497.115), DOI:
<https://doi.org/10.21301/eap.v12i4.11>, COBISS.SR-ID 529432727.
6. Александар Павловић, „Прилог истраживању представа о Албанцима код
Срба у северној Косовској Митровици“, *Баштина*, св. 53, Институт за
српску културу, Приштина-Лепосавић, 2021, 437-459, ISSN 0353-9008,
УДК 316.64:323.1(=163.41:=18)(497.115)”2011/2014”, DOI:
<https://doi.org/10.5937/bastina31-30072>, COBISS.SR-ID 40302857.
7. Александар Павловић, „Пракса пијења из ‘чајне‘ чаше у Ибарском
Колашину“, *Баштина*, св. 56, Институт за српску културу, Приштина-
Лепосавић, 2022, 389-406, ISSN 0353-9008, УДК 398(497.115), DOI:
<https://doi.org/10.5937/bastina32-36655>, COBISS.SR-ID 66646793.
8. Александар Павловић, „Срби у Косовској Митровици: Континуитет
,заробљене‘ свакодневице“, *Баштина*, св. 57, Институт за српску
културу, Приштина-Лепосавић, 2022, 391-408, ISSN 0353-9008, УДК
316.728(=163.41)(497.115)”2011/2014” 323.1(=163.41)(497.115)”199/200”,
DOI: <https://doi.org/10.5937/bastina32-38173>, COBISS.SR-ID – 72398857.

9. Александар Павловић, „Наративи о (не)жељеној сутрашњици у дискурсу Срба у Косовској Митровици“, *Бастина*, св. 58, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2022, DOI: <https://doi.org/10.5937/bastina32-40008>.

М34 (саопштење са међународног скупа штампано у изводу – укупно 1,5 бод)

10. Александар Павловић, „Покладна свадба у Штрпцу: Разговор са „Краљевићем Марком“, Књига апстраката и програм Међународног научног скупа *Савремена српска фолклористика 11*, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, Београд – Тршић, 2021, 46-47, УДК 398(048) 930.85:39(048), ISBN 978-86-7301-162-2, COBISS.SR-ID 46709769.
11. Александар Павловић, „Срби у Косовској Митровици: Наративи о садашњици и жељеној сутрашњици у светлу паралеле са мотивима фолклорних форми“, Књига апстраката и програм Међународног научног скупа *Савремена српска фолклористика 12*, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, Београд – Тршић, 2022, 54-55, УДК 398(048) 930.85:39(048) 821.09:398(048), ISBN 978-86-7301-179-0, COBISS.SR-ID 73884169.
12. Aleksandar Pavlović, “Drinking from the big rakija glass: A practice that shapes gender identities”, Programme and Abstract book of the VIIIth International Scientific Conference *The Material and Spiritual Culture of the Serbs from the Multiethnic and / or Peripheral Regions*, Universitatea de Vest Timisoara, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Савез Срба у Румунији, Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији, Timisoara, 2022, 31, ISBN 978-606-004-055-2.

М41 (истакнута монографија националног значаја – укупно 9 бодова)

13. Александар Павловић, *Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици*, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2021, ISBN 978-86-89025-69-9, УДК 323.1(=163.41)(497.115)"19/20" 323(497.115)"19/20" 316.728(497.115)"19/20", COBISS.SR-ID 44577545 (Одлука Матичног научног одбора за историју, археологију и етнологију Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије о категоризацији монографије категоријом М41 у прилогу).

М44 (поглавље у књизи М41 или рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја – укупно 3 бода)

14. Александар Павловић, „Бишевци у Косовској Митровици и Зубином Потоку – усмене историје о пореклу и идентитету“, Тематски зборник водећег националног значаја *Шемси-паша Бишевац и Ибарски Колашин*,

Установа културе „Стари Колашин“, Зубин Поток, 2022, 141-185, ISBN 978-86-83099-24-5, УДК 929.52БИШЕВАЦ(497.115) 398:314.117(=163.41)(497.115), COBISS.SR-ID 73669897.

M51 (рад у врхунском часопису националног значаја – укупно 15 бодова)

15. Александар Павловић, „Игра науна и наунице на трећи дан Ускрса у Великој Хочи“, *Баштина*, св. 43, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2017, 159-177, ISSN 0353-9008, УДК 398.332.12(=163.41)(497.115)"2016/2017" 394.3(=163.41)(497.115), COBISS.SR-ID 253733900.
16. Александар Павловић, „Женидба Краљевића Марка“ на дан Белих поклада у Штрпцу, *Баштина*, св. 44, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2018, 469-497, ISSN 0353-9008, УДК 398.332.12(=163.41)(497.115)"2016/2017" 394.3(=163.41)(497.115) 398.332.47(=163.41)(497.115), COBISS.SR-ID 265117708.
17. Александар Павловић, „„Мавање кумбара“ – Паљење покладних ватри у Сиринићкој жупи“, *Баштина*, св. 45, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2018, 471-484, ISSN 0353-9008, УДК 398.332.47(=163.41)(497.115)"2018" 394.3(=163.41)(497.115), COBISS.SR-ID 271535116.
18. Александар Павловић, „Прилози о економским аспектима свакодневице Срба у северној Косовској Митровици“, *Баштина*, св. 47, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2019, 491-513, ISSN 0353-9008, УДК 316.728(=163.41)(497.115)"2011/2015" 338(497.115)"2000/2015", COBISS.SR-ID 276804108.
19. Александар Павловић, „Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици у условима недефинисаног институционалног статуса“, *Баштина*, св. 51, Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић, 2020, 461-480, ISSN 0353-9008, УДК 316.728(=163.41)(497.115)"2011/2015" 323.1(497.115)"1999", DOI: <https://doi.org/10.5937/bastina30-26304>, COBISS.SR-ID 24888585.

Од одлуке о предлогу за стицање звања научни сарадник до одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду о усвајању предлога за састав Комисије за оцену испуњености услова за избор у звање виши научни сарадник и покретању поступка за избор у наведено звање кандидат др Александар Павловић остварио је укупно **67,5 бодова (неопходно 50)**. Од тога:

Обавезни (1): M10+M20+M31+M32+M33+M41+M42+M43+M44+M45 +M51+M52+M53+M54+M61 = **67,5 бодова (неопходно 40)**.

Обавезни (2): M11+M12+M13+M14+M21+M22+M23+M24+M31+M41+M42 = **48 бодова (неопходно 30).**

Кандидат је, при том, у групи „Обавезни (2)“ остварио захтевани број бодова из најмање три групе резултата, што је неопходан услов за избор у звање виши научни сарадник за друштвене и хуманистичке науке (према завршној напомени Прилога 4 „Правилника“).

III КВАЛИТАТИВНА АНАЛИЗА БИБЛИОГРАФИЈЕ

Научни радови др Александра Павловића остварени у посматраном периоду одражавају пре свега једно, а то је посвећеност истраживању проблема који се односе на положај, свакодневицу и нематеријално културно наслеђе Срба на Косову и Метохији. Уочљиво је настојање кандидата да својим ангажманом пружи допринос сагледавању наведене проблематике са различитих аспеката, тако да се значај његовог истраживачког рада може посматрати не само са научног, него и са ширег друштвеног, пре свега националног становишта. Нарочито вредан пажње, у том смислу, представља покушај Александра Павловића да темама којима се бави приступи узимајући у обзир друштвено-политичке процесе на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године до данас, чије се последице по српско становништво на овом подручју могу описати као неповољне, односно драматичне.

У истраживањима др Александра Павловића, најопштије гледано, приметно је ослањање на полазиште конципирано у духу „националне везаности“, којом се у контексту дефинисања друштвене позиције истраживача може означити изражавање осећања припадности, али и привржености сопственој етничкој групи, односно нацији. Захваљујући наведеном, кандидат у свом научно-истраживачком раду, чији су резултати презентовани у његовој библиографији, показује мотивисаност у суштинском интересовању за своје сународнике на Косову и Метохији, сходно чему своја проучавања поставља тако да она буду схваћена као израз опредељења усмереног ка остваривању резултата који могу бити од значаја управо у циљу сагледавања положаја косовско-метохијских Срба, али и у сврху разумевања проблема са којима се они у рецентном периоду, посебно од 1999. године до данас, суочавају. Постављене задатке, у методолошком смислу, Александар Павловић остварује доследно принципима етнолошко-антрополошке струке, што значи превасходно на основу теренских истраживања и примене квалитативних истраживачких приступа. Истраживане теме кандидат настоји да сагледа из антрополошки кључне перспективе, а то је *емска* перспектива, или поглед „изнутра“, чиме испуњава услов од главног императива за хуманистику, а то је да истраживач у интерпретацији проучаваних феномена у обзир мора узети личне, субјективне перцепције њихових непосредних актера. На овај начин, ослушкујући гласове конкретних појединаца, Александар Павловић пред читалачку публику изводи своје саговорнике, односно сународнике – Србе са Косова и Метохије, омогућавајући им тако да „проговоре“ и да пред научном, али и широм друштвеном јавношћу, постану „видљивији“. Вредност оваквог истраживачког приступа, што посебно треба нагласити, несумњиво је вишеструка. Иако о томе у својим радовима ретко где експлицитно говори, проучавањима посвећеним

својим сународницима на Косову и Метохији Александар Павловић актуелизује и своју улогу истраживача, као друштвено ангажованог појединца, који је као научник, али и као грађанин, дужан да делује на добробит окружења у коме ради и истражује.

Библиографијом радова др Александра Павловића обухваћене су две главне тематске области. Прва област односи се на истраживање положаја и свакодневице Срба у Косовској Митровици у контексту друштвено-политичких процеса на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године до данас. Друга област посвећена је истраживању нематеријалног културног наслеђа Срба у више средина на Косову и Метохији: у Великој Хочи, Сиринићкој жупи, Ибарском Колашину. Овде се убраја и истраживање нематеријалног културног наслеђа припадника горанске заједнице на подручју Призренске Горе. Елементи нематеријалног културног наслеђа Срба и Горанаца истраживани су са циљем сагледавања њихове структуре, али и улоге у очувању идентитета и континуитета припадника две наведене етничке групе у већински албанском окружењу и у актуелним друштвеним околностима на Косову и Метохији.

Резултате истраживања положаја и свакодневице Срба у Косовској Митровици Александар Павловић је представио у неколико радова и једној монографији. Реч је о студијама насталим на основу вишегодишњих теренских истраживања у Косовској Митровици, започетих 2011. године, која кандидат спроводи до данас. Четири рада и монографију Александар Павловић темељи на материјалу који је сакупио приликом истраживања реализованог од 2011. до 2015. године, док три рада базира на чињеничној грађи добијеној теренским радом током 2021. и 2022. године. Пажњу кандидата у студијама насталим на основу материјала сакупљеног 2011-2015. године заокупља неколико проблема, проистеклих из ситуације у којој су се Срби у Косовској Митровици нашли у условима дубоко измењеног друштвено-политичког контекста на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године и етничке поделе овог града на два дела – српски и албански. У питању су радови у којима Александар Павловић разматра: 1) просторне симболике Срба у подељеној Косовској Митровици (**рад бр. 5**); 2) свакодневне праксе локалних Срба у условима оспораваних институционалних легитимитета проузрокованих повлачењем српских снага са Косова и Метохије, увођењем међународне управе на ово подручје, затим и једностраним проглашењем косовске независности од стране Албанаца 2008. године (**рад бр. 19**); 3) економске аспекте свакодневице Срба у Косовској Митровици у светлу друштвено-политичких и економских поремећаја на Косову и Метохији после 1999. године (**рад бр. 18**); 4) идентитетске проблеме, посматране кроз призму представа косовскомитровачких Срба о Албанцима као опонената у међусобном друштвено-политичком спору (**рад бр. 6**).

Монографијом *Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици* Александар Павловић обједињује резултате својих вишегодишњих истраживања положаја и свакодневних пракси српског становништва у етнички подељеној Косовској Митровици, у средини која се по својим главним карактеристикама, након поделе града, могла описати као кризна (**рад бр. 13**). Кандидат у овом делу, писаном пажљиво и са мером, максимално објективно и без сувишних емоција, чак и онда када је као истраживач био суочен са озбиљним и тешким темама, разматра више области свакидашње реалности Срба у Косовској Митровици, за које је, на почетку истраживања, претпоставио да су одражавале промене на макро плану, које су се на Косову и Метохији одиграле после НАТО

агресије 1999. године. Пошавши од наведене претпоставке, др Павловић у монографији закључује да се свакодневица његових сународника у Косовској Митровици у датим околностима могла описати као свакодневица „заробљена“ у једном постратном, конфликтном стању, испуњеном осећањима угрожености од стране Албанаца и стрепње од неизвесне сутрашњице. Александар Павловић проучаване појаве прати у времену обављања истраживања, а то је период од 2011. до 2015. године, с тим да је тако истраживану свакодневицу Срба у Косовској Митровици третирао не само са аспекта стања забележеног у посматраном раздобљу, већ кроз перспективу која је по многим својим особинама одражавала ситуацију од поделе Косовске Митровице до крајњег датума обухваћеног истраживањем, а то је раздобље од 1999. до 2015. године.

Проучавања усредсређена на Србе у Косовској Митровици Александар Павловић заокружује радовима заснованим на теренским истраживањима обављеним током 2021. и 2022. године. Ови радови су мотивисани покушајем кандидата да са временске дистанце од практично целе деценије од започињања истраживања у Косовској Митровици 2011. године обави ново, контролно истраживање положаја косовскомитровачких Срба, при чему у обзир узима промене које су се на Косову и Метохији северно од Ибра одиграле после потписивања „Првог споразума о начелима нормализације односа“ 2013. године, који је у јавности постао познат као Бриселски споразум. Др Павловић је овим истраживањем настојао да дође до увида у актуелну реалност проучаване српске заједнице, посматрану у контексту интеграције институција Републике Србије у систем самопроглашеног независног Косова, односно чињенице да је у процесу примене споразума из Брисела на северу Косова и Метохије из система државе Србије у институционални систем под ингеренцијом Приштине до 2021-2022. године извршена транзиција фактички свих кључних полуга администрације и власти. У радовима проистеклим из поменутог истраживања Александар Павловић разматра: 1) положај Срба у Косовској Митровици десетак година после потписивања споразума у Бриселу и њихов однос према последицама споразума (**рад бр. 8**); 2) наративе косовскомитровачких Срба усмерене у правцу промишљања властите сутрашњице у контексту последица примене Бриселског споразума (**рад бр. 9**). У резултате засноване на истраживању 2021-2022. године убраја се и саопштење са међународног научног скупа штампано у изводу у ком Александар Павловић положај Срба у Косовској Митровици настоји да проблематизује са аспекта изучавања елемената од посебног значаја за етнолошко-антрополошку науку, који се по својим особинама могу подвести под област фолклора. У фокусу овог саопштења налазе се наративи косовскомитровачких Срба чију садржину кандидат покушава да доведе у паралелу са појединим фолклорним формама, препознатљивим по сужеима у којима актери пролазе кроз бројне препреке у нади да ће стићи до очекиваног циља. Живљену реалност својих сународника, исказану у њиховим наративима, Александар Павловић, тако, посматра као „текст“ из ког се могу ишчитавати мотиви налик онима који се срећу у фолклорном стваралаштву, карактеристични по томе што у себи садрже извесне поруке о одређеним друштвено-моралним вредностима и начелима (**рад бр. 11**).

Када је реч о нематеријалном културном наслеђу Срба на Косову и Метохији, коме је посвећен други део библиографије Александра Павловића, шире истраживање ове теме кандидат је започео са доласком на место координатора за Косово и Метохију при Центру за нематеријално културно

наслеђе Републике Србије 2016. године, где се прихватио посла документовања и проучавања елемената нематеријалне културе косовскометохијских Срба. Активности повезане са овим ангажманом др Павловић је спојио са властитим истраживачким радом у својој матичној установи, што је за резултат дало научне студије у којима је, на основу богате етнографске грађе сакупљене теренским радом, анализирано више, у домаћој науци не толико познатих и истражених елемената нематеријалног културног наслеђа Срба у неколико различитих средина на Косову и Метохији. Иако се са места координатора за подручје јужне српске покрајине повукао крајем 2019. године, Александар Павловић је истраживање нематеријалне културе косовскометохијских Срба наставио да спроводи до данас.

Серију радова посвећених истраживању горепоменутог области кандидат је отворио студијама у чијем фокусу се нашла обичајно-обредна пракса Срба у Великој Хочи повезана са празновањем Ускрса. Реч је о две студије у којима су приказани елементи које српско становништво у Великој Хочи, познатој као средиште духовне и материјалне културе Срба у Метохији, али и шире, доживљава као важан део своје традиције, а које практикује на трећи дан наведеног празника. То су догађај *Бела вила*, са једне стране, односно игра *Пауна и паунице*, са друге стране, које Александар Павловић, са аналитичке тачке гледишта, посматра као чиниоце које хочански Срби доживљавају као обележје свог идентитета, али и као потврду свог историјског и културног континуитета (**радови бр. 1 и 15**). Приступ примењен у наведене две студије Александар Павловић на сличан начин користи и приликом истраживања елемената у оквиру прославе Белих поклада, односно Прочке, у Сиринићкој жупи, који се јављају у форми сложеног обредно-обичајног комплекса, састављеног из више радњи колективног типа са бројним примесима друштвено-забавног карактера. Два су главна елемента прославе Прочке која др Павловић разматра: 1) опход маскиране поворке која се на дан Белих поклада креће улицама Штрпца, а која симболизује женидбу Краљевића Марка (**радови бр. 2, 3, 10 и 16**), и 2) паљење покладних ватри, у говору сиринићких Срба познато као *мавање*, које, не само терминолошки, већ и по форми извођења (у облику буктиња, које Сиринићани зову *кумбаре*), данас међу Србима на Косову и Метохији, али и у целој Србији, представља јединствен феномен (**рад бр. 17**).

Истраживање нематеријалног културног наслеђа Срба на Косову и Метохији Александар Павловић спроводи и у Ибарском Колашину, области западно од Косовске Митровице, у долини горњег тока реке Ибар. Пажњу овде посвећује једном до данас недовољно проученом феномену који се, судећи према историјским подацима, одликује традицијом дугог трајања, а који колашински Срби виде као идентификацијски важан део свог културног наслеђа. У питању је пракса пијења тзв. *меке* ракије из велике ракијске чаше, у говору локалног становништва познате као *чајна*, која је карактеристична по томе што представља саставни елемент свих важних и мање важних друштвених догађаја, везаних практично за цео живот појединца, од рођења до смрти. Наведену праксу Александар Павловић разматра сагледавајући њену субјективну страну, тако да акценат ставља на личне описе њених непосредних актера, захваљујући чему у свом раду презентује обимну наративну грађу, корисну управо за сазнавање смисла који за колашинске Србе проучавани феномен има (**рад бр. 7**).

Нематеријалном културном наслеђу Срба у Сиринићкој жупи и Ибарском Колашину Александар Павловић приступа као изузетно сложеним феноменима, не само са циљем да дође до увида у њихову структуру и улогу у очувању културног и етничког идентитета српског становништва на поменути подручјима, већ и са настојањем да проникне у друге аспекте њиховог практиковања од значаја за заједницу. Кандидат, тако, покладну свадбу у Штрпцу разматра са становишта њене улоге као догађаја који одражава, али и репродукује родне, превасходно патријархалне друштвене односе (**рад бр. 2**), док пијење из велике ракијске чаше у Ибарском Колашину сагледава са сличног становишта, покушавајући да анализом ове праксе расветли њен значај у обликовању родних идентитета унутар заједнице коју проучава (**рад бр. 12**).

Заснована на истраживању у Ибарском Колашину, иако примарно у први план не ставља питања нематеријалног културног наслеђа, вредна пажње је и студија у којој се Александар Павловић фокусира на идентитетске проблеме сродничке групе Бишеваца, карактеристичне по антропонуиму чији се корен може довести у везу са насељем Бишево у околини Рожаја, на истоку Црне Горе, са чијим припадницима др Павловић долази у контакт приликом проучавања положаја и свакодневице Срба у Косовској Митровици. Полазећи од проблема миграција, кандидат у овој студији истражује идентитетску позицију Бишеваца у Зубином Потоку, средишту Ибарског Колашина, али и у Косовској Митровици, и то из угла самоодређења појединаца спрам личних, субјективних представа о свом пореклу, сродничким везама, те појединим елементима културе које доживљавају као обележје свог сродничког, тј. породичног наслеђа. Резултати овог истраживања доносе наративну грађу коју Александар Павловић износи у изворном облику, онако како је забележена у непосредном контакту са саговорницима, са циљем да Бишевце „приближи“ читаоцима и тако пружи допринос разумевању доживљаја идентитета и континуитета проучаване сродничке групе у данашњем, актуелном тренутку (**рад бр. 14**).

Област истраживања нематеријалног културног наслеђа Александар Павловић употпуњује студијом посвећеном једном од најважнијих елемената нематеријалне културе Горанаца, а то је прослава Ђурена, догађај који се према датуму одржавања поклапа са празновањем православног Ђурђевдана. Полазећи од значаја овог догађаја за Горанце, који га виде готово као стуб своје традиције, односно узимајући у обзир чињеницу да он у домаћој науци није довољно обрађен, др Павловић у овом раду износи приказ прославе Ђурена на подручју Призренске Горе, смештеном на сâмом југу Косова и Метохије, разматрајући неколико његових главних саставних елемената (**рад бр. 4**).

У складу са Прилогом 1 „Правилника“, под називом „Елементи за квалитативну оцену научног доприноса кандидата“ за избор у звање виши научни сарадник, Комисија издваја пет најзначајнијих научних остварења др Александра Павловића.

1. Монографија *Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици* (**рад бр. 13**) најзначајније је дело др Александра Павловића остварено у периоду од одлуке о предлогу за стицање звања научни сарадник до одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у

Београду о усвајању предлога за састав Комисије за оцену испуњености услова за избор у звање виши научни сарадник и покретању поступка за избор у наведено звање. Својим називом монографија јасно указује на тематику којом се бави, иако садржајем обухвата шири опсег проблема повезаних са положајем Срба у Косовској Митровици у периоду после етничке поделе овог града 1999. године. Реч је о целовитој монографији са чврсто организованом структуром, која уз списак литературе, резиме на енглеском језику и албум са фотографијама има 352 стране, чија област истраживања припада националној етнологији, са једне стране, односно урбаној антропологији, са друге стране. Монографија се састоји од десет поглавља: I Увод, II Теоријски оквир истраживања, III Косово и Метохија: Пут у рат и последице рата, IV Косовска Митровица: „Најлепша косовска варош“, V Срби у северној Косовској Митровици у условима оспораваних институционаних легитимитета, VI Економски аспекти свакодневице Срба у северној Косовској Митровици, VII Свакодневица у дискурсу српско-албанске поделе, VIII Унутаргрупни односи међу Србима у северној Косовској Митровици, IX Идентитетско означавање простора и просторне праксе, X Закључак.

Циљ монографије био је покушај Александра Павловића да у светлу друштвено-политичких, економских и демографских последица НАТО агресије 1999. године на Косово и Метохију и целу Србију сагледа положај Срба у етнички подељеној Косовској Митровици, посматрајући га кроз онај део животне реалности својих сународника који се у друштвеним и хуманистичким наукама може подвести под концепт свакодневице или свакодневног живота. Главнина резултата приказаних у монографији добијена је на основу теренских истраживања која је Александар Павловић обавио у Косовској Митровици од средине 2011. до краја 2014. године, уз неколико допунских истраживања спроведених 2015. године. Теренско истраживање највећим делом је обављено квалитативним методама, што значи да је пажња била усмерена ка сагледавању свакодневице Срба у Косовској Митровици из угла њених непосредних актера, чиме је било омогућено стицање увида у лични однос становника овог града према темама које су биле предмет проучавања. У сврху контекстуализације истраживања методом *in situ*, Александар Павловић користи више врста извора, као и обимну литературу, захваљујући чему монографија садржи мноштво значајних података из најразличитијих могућих области референтних за познавање не само рецентних, већ и историјских догађаја важних за проучавану тему, и то не само када је реч о Косовској Митровици, него и о Косову и Метохији у целини.

Истраживањем представљеним у монографији обухваћено је више проблема. Анализиране су свакодневне праксе Срба у Косовској Митровици у условима када после повлачења српских снага са Косова и Метохије, увођења међународне управе под контролом УНМИК-а и КФОР-а, затим и једностраног проглашења косовске независности од стране Албанаца, они нису прихватили страну администрацију и институције са седиштем у Приштини, већ су свој статус поистовећивали са припадешћу држави Србији. Истраживани су економски аспекти свакодневице, са циљем сагледавања економског положаја

косовскомитровачких Срба у условима крупних друштвено-политичких и економских поремећаја на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године. У монографији су разматране друштвено-симболичке праксе Срба повезане са концептом простора, нарочито просторно понашање у контексту свакодневних кретања и свакодневних пракси, као и улога уличне и меморијалне топографије, верске архитектуре и појединих колективних обреда у идентитетским политикама простора спрам Албанаца. Проблеми идентитета у монографији обрађени су и са аспекта обликовања представа о Албанцима у дискурсу Срба, посебно у светлу међусобног конфликта на Косову и Метохији и етничке поделе Косовске Митровице на два дела. Разматрани су и унутаргрупни односи међу сâмим Србима, који су посматрани са становишта социјалних релација и идентификација унутар исте етничке групе. Анализа овог проблема указала је на постојање сложене слике унутаргрупних перцепција, прожетим не само осећањима солидарности, него и доживљајима међусобних подела и разлика, проузрокованим друштвено-политичким, економским и демографским процесима на подручју Косовске Митровице у проучаваном периоду.

Резултатима приказаним у монографији пружен је допринос упоредним студијама подељених градова, важне области истраживања урбане антропологије. Значај монографије посебно је уочљив са националног становишта, нарочито ако се има у виду да у домаћој науци она до сада представља једно од ретких дела у којима се разматра положај косовскомитровачких Срба у околностима које се могу описати као несвакидашње и кризне. Монографија, у том смислу, представља својеврсно сведочанство о свакодневици Срба у Косовској Митровици у условима дубоко измењеног друштвено-политичког контекста на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године, док је закључцима изнетим у њој указано на сву сложеност ситуације у којој се припадници истраживане српске заједнице у посматраном периоду налазе. Вредност монографије додатно се огледа у томе што је она заснована на одличном метајезику др Александра Павловића – писана је једноставним и лаким стилем, без обзира на чињеницу да елаборира изузетно комплексну тему и да је утемељена на озбиљној научној литератури. Круг потенцијалних читалаца овог дела због тога је изузетно широк. Осим уже научне јавности којој је иницијално намењена, а коју чине истраживачи из друштвених и хуманистичких наука, монографија може бити од користи лицима која доносе политичке одлуке, журналистима, али и обичним људима, мало упућеним у актуелне догађаје на Косову и Метохији.

2. Својеврсну целину са монографијом *Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици* представља рад *Срби у Косовској Митровици: Континуитет „заробљене“ свакодневице* (рад бр. 8), у ком више година после теренских истраживања обављених 2011-2015. године Александар Павловић настоји да изнесе резултате новог, поновљеног истраживања положаја својих сународника у Косовској Митровици. Догађај који је др Павловића посебно мотивисао да предузме ново истраживање, односно да настави проучавања започета 2011. године, био је потписивање Бриселског споразума 2013. године, чије ефекте на положај Срба у

Косовској Митровици на основу грађе сакупљене 2011-2015. године на целовитији начин није могао да сагледа. Односом косовскомитровачких Срба према наведеном споразуму, и његовим последицама на њихов положај, у првим данима, недељама, па и месецима након што је он био потписан, Александар Павловић је, истина, успео да се позабави у својој монографији, али осим почетног периода примене акта из Брисела кандидат у овом свом делу ипак није стигао да обухвати каснији развој догађаја и њихов утицај на свакодневицу својих сународника у Косовској Митровици.

Новим истраживањем, предузетим 2021-2022. године, Александар Павловић настоји да пружи допринос разумевању ситуације у којој се Срби у Косовској Митровици налазе скоро целу деценију после потписивања споразума у Бриселу, при чему пажњу усмерава ка сагледавању њиховог односа према ефектима вишегодишње примене споразума. С обзиром на то да је свакодневицу косовскомитровачких Срба у контексту резултата истраживања спроведеног 2011-2015. године описао као свакодневицу „заробљену“ у једном постратном, конфликтном стању, испуњену осећањима угрожености од стране Албанаца и стрепње од неизвесне сутрашњице, др Павловић новим истраживањем покушава да дође до одговора на питање да ли је и у којој мери теза о „заробљеној“ свакодневици истраживане српске заједнице десетак година после потписивања Бриселског споразума подједнако примењива као и у периоду ранијих истраживања.

Резултатима приказаним у раду Александар Павловић указује на то да су практично сви саговорници обухваћени истраживањем према ефектима примене Бриселског споразума имали негативан став, који је потврдио исто оно становиште већине Срба у Косовској Митровици непосредно након што је споразум 2013. године био потписан, по ком су према циљевима споразума они изражавали углавном дубоко неповерење и сумњу. Негативне последице споразума из Брисела саговорници су видели превасходно у интеграцији установа Републике Србије у систем самопроглашеног независног Косова, која је на северу Косова и Метохије довела до стављања практично свих кључних полуга администрације и моћи под контролу Приштине, укључујући извршну власт и судство. Резултати истраживања, при том, показали су да се Срби у Косовској Митровици од елемената „заробљене“ свакодневице до данас нису ослободили. Поредџи стање пре примене Бриселског споразума, саговорници обухваћени истраживањем наводили су да је осећање угрожености од албанских притисака код њих и даље присутно, исто као и осећање стрепње од неизвесне сутрашњице, за које су, у ситуацији када су укидање српских институција на северу Косова и Метохије видели као повлачење државе коју сматрају својом, а то је држава Србија, истицали да је оно данас још израженије.

3. Анализу једног од главних елемената обичајно-обредне праксе Срба у Великој Хочи повезане са прославом Ускрса, о ком у домаћој етнолошкој литератури претходно није била написана готово ниједна студија, Александар Павловић износи у раду *Специфичност Беле виле као елемента нематеријалног културног наслеђа Срба у Великој Хочи* (рад

бр. 1). У фокус рада др Павловић ставља догађај *Белу вилу*, који хочански Срби практикују на трећи дан прославе Ускрса, а који се осим у Великој Хочи данас не среће нигде више код Срба, не само на Косову и Метохији, већ и у целој Србији, па и шире. Полазећи од концепта нематеријалног културног наслеђа, коме је својствено да се не бави културним феноменима као таквим, већ његовим творцима, корисницима и преносиоцима, на основу чега се на нематеријално културно наслеђе може гледати као на „живу“ културну баштину, или „животну праксу“ одређене заједнице, др Павловић *Белу вилу* настоји у раду да прикаже управо као „живу“ традицију Срба у Великој Хочи, која за припаднике истраживане заједнице има виталан значај, посебно са аспекта очувања њиховог културног и етничког идентитета.

Рад има јасну, чврсту структуру, састављену од делова којим кандидат читаоца на концизан начин води кроз тему коју проучава. Уз презентовање теоријског и методолошког апарата истраживања, Александар Павловић се у уводу, приликом дефинисања циља рада, позива на концепт *хронотопа*, под којим руски филозоф и књижевни критичар Михаил Бахтин подразумева суштинску узајамну везу временских и просторних односа, а који, читан кроз етички подтекст, указује на питање промена код људи у току краћег или дужег временског периода, односно на питање колико ти људи остају исти у свету пролазности и насумичних случајности. Концепт хронотопа, са наведеним значењем, Александар Павловић смешта у антрополошку перспективу, сматрајући да у области изучавања феномена у култури он има способност да проблематизује питања слична онима која проистичу из књижевне анализе, а која се односе на нека од најважнијих човекових чувстава повезаних са идентитетом. Према др Павловићу, значење хронотопа имплицира управо вредности које конотирају континуитет, тј. начела на којима почива идентитет, а која се могу описати термином *трајне вредности*. Појмове *трајања*, или *остајања истим*, у том смислу, Александар Павловић узима као парадигматичне црте идентитета које се на Косову и Метохији данас ретко где срећу као код Срба у Великој Хочи, чије би се дуго трајање у овом метохијском месту могло окарактерисати на начин сличан својеврсном хронотопу. Да су и сâми свесни наведеног, како др Павловић тврди, хочански Срби показују тиме што упркос свим изазовима, и живећи у већински албанском окружењу, настоје да сачувају своју традицију и своје културно наслеђе, као трајне вредности које их у идентитетском смислу дефинишу.

Вредност Срба у Великој Хочи, коју у овом раду истражује, Александар Павловић настоји да прикаже тако што узима у обзир јасне просторне и временске оквире одвијања *Беле виле*, те препознатљиве организаторе и актере овог догађаја. Кандидат, при том, пружа осврт на ситуацију у којој се Срби у Великој Хочи налазе у условима промењених друштвено-политичких околности на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године, чиме настоји да у ширем смислу контекстуализује значај истраживаног елемента нематеријалног културног наслеђа проучаване српске заједнице. Трагајући за коренима истраживаног феномена, Александар Павловић покушава да *Белу вилу* сагледа и у дијахронијској перспективи, у чему се ослања на расположиву

етнолошку литературу. О прошлости проучаваног догађаја интересује се и на основу сећања старијих становника Велике Хоче. Оно што *Белу вилу* до данас одликује, како сазнаје, јесте да је она задржала континуитет, али уз извесне, суштински мање промене. Реч је о феномену чије се порекло може довести у везу са древним обичајно-обредним праксама пролећног циклуса, а који по својим саставним елементима показује особине синкретичког карактера. Делови од којих је *Бела вила* састављена, како др Павловић закључује, нису усамљен случај у традиционалној култури Срба на Косову и Метохији, али је овај догађај у својој целини, као својеврсни *глас прошлости*, до данас остао сачуван једино у Великој Хочи, дајући на тај начин препознатљиви печат културном наслеђу становника овог метохијског места.

4. Руководећи се у свом научном раду начелом да хуманистика не сме бити сâма себи сврха, што значи да истраживач из области хуманистике мора увек да тежи ка томе да „слуша“ човека, а како би дошао до одговора, односно решења, заснованих на разумевању његових потреба или проблема, др Александар Павловић доноси студију *Покладна свадба у Штрпцу: Разговор са „Краљевићем Марком“* (рад бр. 3), у којој главну пажњу посвећује дословно појединцу. Узимајући у обзир популарност Краљевића Марка у српској фолклорној традицији, чији се лик везује не само за усмену књижевност, већ, између осталог, и за поједине обичајно-обредне праксе, кандидат у овом раду настоји да укаже на значај наведеног епског јунака са аспекта његове улоге у покладном ритуалу код Срба. Истражује, у том смислу, прославу Белих поклада у Штрпцу, средишту Сиринићке жупе, чији централни део представља опход маскиране поворке која на симболичан начин приказује женидбу Краљевића Марка. Поменути догађај Александар Павловић посматра као елемент нематеријалног културног наслеђа локалних Срба, док акценат у раду ставља на сагледавање личног односа према истраживаном феномену из угла једног од својевремено редовних учесника покладне свадбе у Штрпцу, који је улогу Краљевића Марка у склопу овог догађаја играо дуги низ година.

Занимљив је начин на који др Павловић у раду описује свој први сусрет са покладном праксом у Штрпцу, до ког је дошло 2018. године, као и каснија истраживања наведеног феномена, чиме смишљено, мада имплицитно, настоји да пружи допринос проблематизацији позиције истраживача, као активног учесника у истраживачком процесу, чија се улога не може одвојити од његових властитих ангажмана, потреба, интереса, па и личних жеља и надања. Студију о којој је овде реч базирао је на идеји да обави разговор са „Краљевићем Марком“ лично, односно да о „свадби“ овог епског јунака сакупи грађу која би била плод бележења субјективних становишта појединца који је главну улогу у покладном опходу у Штрпцу играо од средине седамдесетих до средине деведесетих година 20. века, толико дуго да је у овом месту због тога стекао извесну популарност. Идеја Александра Павловића, другим речима, била је да види како оно што етнологи, антрополози, фолклористи и други означавају као нематеријално културно наслеђе „функционише“ у перцепцији „обичних људи“, односно да сагледа како

„Женидбу Краљевића Марка“, и своју улогу у овом феномену, из властите перспективе описује један конкретан носилац нематеријалног културног наслеђа Срба у Штрпцу, који је својим дугогодишњем учествовањем у посматраном догађају пружио допринос његовом практиковању, сâмим тим и очувању.

Разговор са „Краљевићем Марком“ вођен је и у раду презентован у форми интервјуа, тако да је наративну грађу добијену истраживањем др Павловић настојао да изнесе у што веродостојнијем формату, онако како је забележена у непосредном контакту са саговорником. Резултатима оствареним у раду кандидат је допринео расветљавању смисла који покладна пракса у Штрпцу има за њене директне носиоце. Посебно је важно да је Александар Павловић овом студијом, методолошки гледано, учинио важан корак ка пружању доприноса сагледавању односа између истраживане друштвене стварности, са једне стране, и искуственог света појединца, са друге стране, али, исто тако, и доприноса вредновању улоге субјективности у процесу стварања смисла проучаваног феномена у оквиру животног века једног од његових конкретних учесника. Не на последњем месту, значај овог рада огледа се и у томе што је материјал презентован у њему, испуњен казивањима „Краљевића Марка“, донео не само увид у субјективну страну проучаваног догађаја, већ и грађу корисну за добијање потпунијег описа покладне праксе Срба у Штрпцу, нарочито из разлога што она садржи елементе који се могу употребити у сврху реконструкције слике истраживаног феномена у једној широј дијахронијској перспективи.

5. Рад др Александра Павловића који завређује посебну пажњу зове се *Прослава Ђурена у Призренској Гори – прилог истраживању (рад бр. 4)*, значајан из разлога што је настао као резултат истраживања којим је кандидат проширио свој делокруг, показујући спремност да на Косову и Метохији проучава не само нематеријално културно наслеђе Срба, већ и припадника других етничких група, у овом случају Горанаца (или Горана). Акценат у раду стављен је на догађај који Горанци доживљавају као важан део своје традиције, а то је прослава Ђурена, која садржи низ обичајно-обредних радњи, праћених елементима друштвено-забавног карактера, међу којима су међу Горанцима нарочито популарна масовна окупљања уз музику и игру која се током неколико дана прве половине месеца маја одвијају у више горанских села на подручју Призренске Горе. Мотивацију за ово истраживање Александар Павловић проналази у чињеници да је горанска култура због свог богатства увек изазивала прилично интересовање међу истраживачима различитих профила, али да, и поред тога, о прослави Ђурена, као једном од најзначајнијих догађаја дугог трајања код Горанаца, који у животу припадника ове етничке групе дан-данас заузима важно место, у постојећој научној литератури има сасвим мало података. Теренско истраживање за потребе рада кандидат је обавио 2018. и 2019. године у Призренској Гори, где је боравио у више горанских села – Враништа, Рапча, Млике, Глобочица, Брод, и у варошици Драгаш.

Рад садржи потребну теоријско-методолошку апаратуру, те осврт кандидата на циљ истраживања и његов значај у контексту друштвено-

политичких промена на Косову и Метохији после 1999. године, којима је на овом подручју проблематизовано питање положаја мањинских, неалбанских заједница. Александар Павловић пружа прецизну анализу карактера прославе Ђурена, доводећи овај догађај у везу са празновањем Ђурђевдана, тако што указује на заједничко порекло ова два феномена, смештајући њихове корене у оне културне слојеве који су на простору насељеном Јужним Словенима забележени практично код припадника свих народа и свих вероисповести. Реч је о слојевима чија старина сеже до древних пролећних култова, због чега је Ђурђевдан, или Ђурен, као дан када се по народном рачунању времена завршавала зимска и почињала летња половина године, код широких слојева становништва стекао популарност која траје дан-данас. Др Павловић указује и на разлике између празновања Ђурђевдана код православних хришћана, пре свега Срба, и прославе Ђурена код Горанаца, као припадника заједнице исламске вероисповести. Управо овде, елементима по којима је прослава Ђурена као догађај специфична у горанској култури и традицији, Александар Павловић у раду поклања највећу пажњу. У овој студији он доноси богату етнографску грађу, која по прецизности описа елемената прославе Ђурена представља драгоцен материјал за познавање актуелне структуре истраживаног феномена, али и извор података који може бити од користи за евентуална наредна истраживања проучаваног догађаја и праћење динамике његовог трајања и евентуалних структурних промена.

IV КВАЛИТЕТ НАУЧНИХ РЕЗУЛТАТА

На основу Члана 49, Став 3. „Правилника“, где се наводи да су „Квалитативни показатељи за звање виши научни сарадник квалитет научних резултата, самосталност, оригиналност, утицајност, показатељи успеха у научном раду, међународна научна сарадња и организација научног рада, руковођење потпројектима или пројектним задацима, узимајући у обзир целокупну истраживачку каријеру истраживача“, и имајући у виду елементе за оцену квалитативних показатеља које дефинише Прилог 1 „Правилника“, Комисија у наставку извештаја износи оцену додатних квалитативних доприноса др Александра Павловића унапређењу научног рада.

Учешћа на домаћим и међународним научним скуповима:

1. *Хронотоп Косова и Метохије у науци и уметности*, Институт за српску културу Приштина – Лепосавић, Лепосавић, 19-20. октобар 2017.
2. *Стереотипът в славянските езици, литератури и култури*, Четирнадесетите меѓународни славистични четения, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Софија, 26-28 април 2018.
3. *Савремена српска фолклористика II*, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу

„Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, Тршић, 1-3. октобар 2021.

4. *Шемси-паша Бишевац и Ибарски Колашин*, Установа културе „Стари Колашин“, Зубин Поток, 12. октобар 2021.
5. *Савремена српска фолклористика 12*, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, Тршић, 30. септембар – 2. октобар 2022.
6. *The Material and Spiritual Culture of the Serbs from the Multiethnic and / or Peripheral Regions*, Universitatea de Vest Timisoara, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Савез Срба у Румунији, Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији, Timisoara, October 14-16 2022.

Чланство у научним и програмским одборима научних конференција:

1. Међународни научни скуп *НАТО агресија на СРЈ (Републику Србију)* – „ДА СЕ ВЕЧНО ПАМТИ“, Институт за српску културу Приштина – Лепосавић, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд, 10. јун 2021.
2. Међународни научни скуп *НАТО агресија на СРЈ (Републику Србију)* – „ДА СЕ ВЕЧНО ПАМТИ“, Институт за српску културу Приштина – Лепосавић, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд, 23. март 2022.

Уређивање научних часописа:

1. Од 2018. године др Александар Павловић је члан уређивачког и редакцијског одбора научног часописа *Баштина* чији је издавач Институт за српску културу из Приштине, са привременим седиштем у Лепосавићу.

Рецензије:

Др Александар Павловић је рецензирао више радова у научном часопису *Баштина*, који је у посматраном периоду, од одлуке о предлогу за стицање звања научни сарадник до одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду о усвајању предлога за састав Комисије за оцену испуњености услова за избор у звање виши научни сарадник и покретању поступка за избор у наведено звање, за област кандидата (етнологија и антропологија) имао категорију **M51** (2017-2020), односно категорију **M24** (2021-2022). Александар Павловић је био и рецензент једног рада у Међународном тематском зборнику *Српско-руски односи у прошлости и*

садашњости, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2018 (Потврда о рецензирању радова у прилогу).

На основу наведених научних активности др Александра Павловића, које улазе у елементе за квалитативну оцену његовог рада, Комисија оцењује да је јасно да кандидат учествује у организацији и реализацији научне делатности, било као члан програмских одбора научних конференција и уредништва научног часописа свог матичног института, било као учесник домаћих и међународних научних скупова и рецензент научних радова.

V АНГАЖОВАНОСТ У ФОРМИРАЊУ НАУЧНИХ КАДРОВА

Др Александар Павловић је на основу сагласности Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, заведеној у Институту за српску културу Приштина – Лепосавић 15. јуна 2020. године под бројем 341, **именован за ментора** докторанткињи мср Невени Петковић, стипендисти Министарства, при њеном укључивању, односно распоређивању у рад Института. Након пријема мср Невене Петковић у радни однос у Институту за српску културу Приштина – Лепосавић, која је у међувремену, одлуком Научног већа Института од 10. септембра 2021. године, стекла звање истраживач-приправник, менторство др Александра Павловића је одлуком Научног већа Института од 25. јула 2022. године продужено. Менторство Александра Павловића односи се на праћење развоја научног рада докторанткиње мср Невене Петковић и израде њене докторске дисертације *Стратегије идентификација интерно расељених лица са Косова и Метохије: Антрополошка анализа усмених и писаних наратива о дому*, пријављене на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду (Сагласност ресорног министарства о именовању за ментора и Одлука о продужењу менторства у прилогу).

VI РУКОВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТИМА, ПОТПРОЈЕКТИМА И ПРОЈЕКТНИМ ЗАДАЦИМА

У оквиру научног пројекта *Духовна и материјална култура Косова и Метохије* (ев. бр. 178028), који је Институт за српску културу Приштина – Лепосавић спроводио од 2010. до 2020. године, а затим и у оквиру научноистраживачког рада који Институт 2021-2022. године обавља према уговорима склопљеним са Министарством просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, др Александар Павловић је руководио реализацијом два пројектна задатка:

1. *Положај и свакодневица Срба у Косовској Митровици у контексту друштвено-политичких процеса на Косову и Метохији после НАТО агресије 1999. године до данас.*

2. Нематеријално културно наслеђе Срба на Косову и Метохији: карактеристике и значај за очување идентитета и континуитета српског становништва у локалним срединама.

(Потврда о руковођењу реализацијом наведених задатака у прилогу).

VII УТИЦАЈ НАУЧНИХ РЕЗУЛТАТА

Цитираност:

1. Dragana Gnjatović, „Poljoprivredni kredit u vreme stvaranja Kraljevine SHS na području važenja srpskih zakona“, *Bankarstvo*, vol. 39, br. 5-6, Udruženje banaka Srbije, Beograd, 2010, 10-25.

Цитиран рад: „Аграрна реформа и колонизација на Косову и Метохији 1918-1941. године као предмет интересовања у домаћој науци“, *Баштина*, св. 22, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2007, 193-215 (стр. 22, 23).

2. Vladan Jovanović, „Rekonkvista Stare Srbije: o kontinuitetu teritorijalne i demografske politike na Kosovu“, u: Aleksandar Pavlović, Adriana Zaharijević, Gazela Pudar Draško, Rigels Halili (ur.), *Figura neprijatelja: preosmišljavanje srpsko-albanskih odnosa*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beton, Beograd, 2015, 95-113.

Цитирана монографија: *Свакодневни живот колониста на Косову и Метохији 1918-1941. године*, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2011 (стр. 107).

3. Ивана Миловановић, *Постконфликтно друштво и свакодневица жена (Примена метода случаја у истраживању свакодневице жена Косова и Метохије)*, Чигоја штампа, Институт за српску културу, Београд, 2016.

Цитирани радови: а) „Аграрна реформа и колонизација на Косову и Метохији 1918-1941. године као предмет истраживања у домаћој науци“, *Баштина*, св. 22, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2007, 193-215 (стр. 24); б) „Насеља Срба и Црногораца колонизованих на Косову и Метохији у периоду између 1918. и 1941. године“, *Баштина*, св. 25, 2008, 219-237 (стр. 24); в) „Безбедносни ризик као фактор просторних стратегија становника северног дела Косовске Митровице“, *Баштина*, св. 31, 2011, 297-321 (стр. 73).

Цитирана монографија: *Свакодневни живот колониста на Косову и Метохији 1918-1941. године*, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2011 (стр. 15, 16, 17).

4. Стефан Љ. Денда, Јасна М. Мицић, Жељко Н. Бјељац, „Актуелност Цвијићевић истраживања у контексту српско-албанских односа на Косову и Метохији“, *Баштина*, св. 45, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2018, 213-232.

Цитирани радови: а) „Просторни распоред Срба и Црногораца колонизованих на Косово и Метохију у периоду између 1918. и 1941. године“, *Баштина*, св. 24, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2008, 231-245 (стр. 219); б) „Прилог о социјално-економском положају колониста на Косову и Метохији 1918-1941“, *Архив*, vol. 10, бр. 1-2, Архив Југославије, Београд, 2009, 91-104 (стр. 219).

5. Бојана Богдановић, „Световни празници у комунистичкој Југославији“, *Култура*, бр. 161, Завод за проучавање културног развика, Београд, 2018, 89-104.

Цитирани рад: „Литијски опход у северној Косовској Митровици на дан прославе градске славе Митровдана“, *Баштина*, св. 34, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2013, 251-269 (стр. 90).

6. Бојана Богдановић, „Религијске праксе у комунистичкој Југославији: прослављање Божића у цркви Св. Ђорђа у Титовом Ужицу 1956. године“, *Етноантрополошки проблеми*, н. с., год. 13, св. 4, Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2018, 1141-1163.

Цитиран рад: „Литијски опход у северној Косовској Митровици на дан прославе градске славе Митровдана“, *Баштина*, св. 34, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2013, 251-269 (стр. 1147).

7. Богдан Дражета, „Нацрт истраживања јавних градских простора у Мостару и Сарајеву“, *Гласник Етнографског музеја*, књ. 82, Етнографски музеј, Београд, 2018, 53-70.

Цитирана докторска дисертација: *Свакодневни живот становника северне Косовске Митровице*, Филозофски факултет Универзитета у Београду, 2016 (стр. 58).

8. Богдан Дражета, „Критички прикази етничке подељености градова Босне и Херцеговине у електронским медијима“, *Етнолошко-антрополошке свеске*, бр. 29, (н. с.) бр. 18, Етнолошко-антрополошко друштво Србије, Београд, 2018, 81-111.

Цитирана докторска дисертација: *Свакодневни живот становника северне Косовске Митровице*, Филозофски факултет Универзитета у Београду, 2016 (стр. 97).

9. Vladan Jovanović, "Reconquista of Old Serbia: on the continuity of territorial and demographic policy in Kosovo", in: Aleksandar Pavlović, Gazela Pudar Draško, Rigels Halili (ed.), *Rethinking Serbian-Albanian Relations: Figuring out the Enemy*, Routledge, London, 2019, 39-57.

Цитирана монографија: *Свакодневни живот колониста на Косову и Метохији 1918-1941. године*, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2011 (стр. 49).

10. Владан А. Виријевић, „Страдања Срба Подгорског среза 1941. године“, *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини*, бр. XLIX (4), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица, 2019, 3-26.

Цитирана монографија: *Свакодневни живот колониста на Косову и Метохији 1918-1941. године*, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2011 (стр. 9).

11. Урош Д. Микетић, „Цариградски гласник (1895-1909): Прилог проучавању привредних, црквених и школских прилика Срба у Косовској Митровици и околини“, *Баштина*, св. 49, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2019, 321-338.

Цитирани рад: „Јавно налагање бадњака у северној Косовској Митровици“, *Баштина*, св. 32, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2012, 211-231 (стр. 332).

12. Marzena Maciulewicz, "Newcomers and Locals. Invisible Boundaries Among Inhabitants of a Divided City in the Balkans", *Colloquia Humanistica*, Issue 8, Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences, Warsaw, 2019, 203-220.

Цитирана докторска дисертација: *Свакодневни живот становника северне Косовске Митровице*, Филозофски факултет Универзитета у Београду, 2016 (стр. 204, 206).

13. Ђорђе Д. Радовановић, Филип М. Обрадовић, „Од идеје до праксе – Бриселски споразум и косовско-метохијска свакодневица“, *Баштина*, св. 52, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2020, 351-363.

Цитиран рад: „Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици у условима недефинисаног институционалног статуса“, *Баштина*, св. 51, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2020, 461-480 (стр. 356).

14. Наташа Р. Младеновић, Јелена Р. Круљ, „Стресни социјални и материјални услови као медијатори између ратних трауматских искустава и менталног здравља одраслих на Косову и Метохији“,

Баштина, св. 50, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2020, 387-401.

Цитирани рад: „Прилози о економским аспектима свакодневице Срба у северној Косовској Митровици“, *Баштина*, св. 47, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2019, 491-513 (стр. 389).

15. Емилија Д. Реџић, „Лазарица у Сиринићкој жупи (реална и акциона компонента обреда)“, *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини*, бр. LI (2), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица, 2021, 137-156.

Цитирани радови: а) „Женидба Краљевића Марка‘ на дан Белих поклада у Штрпцу“, *Баштина*, св. 44, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2018, 469-497 (стр. 139); б) „Мавање кумбара‘ – паљење покладних ватри у Сиринићкој жупи“, *Баштина*, св. 45, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2018, 471-484 (стр. 139).

16. Бојан Жикић, „Физиологија и митологија ‚домаћег‘ и ‚туђег‘: модел вампира у српској традицијској култури и популарној култури“, *Етноантрополошки проблеми*, н. с., год. 16, св. 1, Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2021, 155-178.

Цитиран рад: „Представе о вампиру као упозорење живима“, *Баштина*, св. 28, Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2010, 251-274 (стр. 165).

17. Богдан Дражета, *Етничка идентификација и границе у Босни и Херцеговини: Примери Мостара и Сарајева*, Библиотека „Етноантрополошки проблеми“, Монографије, књ. 20, Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, Досије студио, Београд, 2021.

Цитирана докторска дисертација: *Свакодневни живот становника северне Косовске Митровице*, Филозофски факултет Универзитета у Београду, 2016 (стр. 69, 100).

18. Биљана Сикимић, „Критична места заштите нематеријалног културног наслеђа Србије“, Тематски зборник радова са Међународног научног скупа *Савремена српска фолклористика XI*, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, Београд – Лозница – Тршић, 2022, 277-292.

Цитирани рад: „Прослава Ђурена у Призренској Гори – прилог истраживању“, *Зборник радова Филозофског факултета*

VIII ЗАКЉУЧАК

У периоду од одлуке о предлогу за стицање звања научни сарадник до одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду о усвајању предлога за састав Комисије за оцену испуњености услова за избор у звање виши научни сарадник и покретању поступка за избор у наведено звање, др Александар Павловић је објавио више научних радова и једну монографију, остваривши при том у траженим обавезним категоријама радова више бодова него што је „Правилником“ захтевано, чиме по квантитативним критеријумима испуњава услов за избор у звање виши научни сарадник.

Квалитативна анализа библиографије др Александра Павловића, настале у посматраном периоду, указује на висок степен самосталности кандидата у научном раду, али и на оригиналност у одабиру и приступу проучаваним проблемима, на основу чега је више него уочљив изузетан допринос његове истраживачке делатности домаћој хуманистици и науци уопште. Посебно вредна пажње је чињеница да Александар Павловић своја истраживања примарно базира на теренском истраживачком раду, као методи од круцијалног значаја за дисциплине којима припада, по чему су оне и стекле препознатљивост у науци, а то су етнологија и антропологија. Резултати научног рада кандидата, на овај начин, додатно говоре о његовом суштинском разумевању значаја наука којима је посвећен, али сведоче и о његовом поимању улоге сâмог истраживача, као ангажованог појединца са задатком да буде заинтересован за свет који га окружује и да својом делатношћу настоји да одговори на различите друштвене проблеме. Аутентични допринос др Александра Павловића науци нарочито је уочљив са аспекта његовог настојања да своју истраживачку пажњу усредсреди ка својим сународницима на Косову и Метохији, интересујући се за њихов положај, свакодневицу, нематеријално културно наслеђе, али и проблеме са којима се у условима измењеног друштвено-политичког контекста на овом подручју после 1999. године они до данас суочавају. Рад Александра Павловића, у том смислу, могуће је оценити као значајан не само са аспекта науке, него и са ширег друштвеног становишта, пре свега националног.

Научне резултате које је представио у својим радовима и монографији кандидат је реализовао на основу руковођења пројектним задацима у оквиру пројекта, односно научноистраживачке делатности своје матичне установе – Института за српску културу из Приштине, са привременим седиштем у Лепосавићу, једине научне институције Републике Србије на Косову и Метохији. У посматраном периоду, Александар Павловић је учествовао на више домаћих и међународних научних скупова, био је рецензент радова у публикацијама свог института, те члан програмског одбора два научна скупа Института, као и члан уредништва часописа *Баштина*. Као ментор докторанткињи мср Невени Петковић, прво ангажованој као стипендиста ресорног министарства при Институту за српску културу Приштина – Лепосавић, а затим и запосленој у овој установи, др Павловић је, поред напред набројаног, показао и висок степен научне кооперативности и ангажовања у

формирању младих научних кадрова. Утицајност научног рада кандидата, напоследку, потврђује цитираност његових студија у већем броју радова објављених у земљи, али и у појединим публикацијама изашлим у иностранству.

Имајући у виду све наведено у овом извештају, сматрајући да кандидат испуњава прописане квантитативне и квалитативне критеријуме за избор у више научно звање, односно да својим научним радом пружа допринос унапређењу етнолошко-антрополошке струке, хуманистике, и науке у целини, Комисија препоручује др Александра Павловића за избор у звање виши научни сарадник, са уверењем да ће у свом научном раду он и даље напредовати.

У Београду, 21. новембра 2022. год.

Комисија:

проф. др Весна Вучинић Нешковић
редовни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Александра Павићевић
научни саветник
Етнографски институт САНУ

проф. др Саша Недељковић
редовни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду